

IT-konsulentvirksomhet

Deskriptiv analyse av utvikling i lønnsomhet og selskapsstruktur i bransjen, og oppkjøpsvirksomhet hos de største selskapene

Om Oslo Economics

Oslo Economics utreder økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, myndigheter og organisasjoner. Våre analyser kan være et beslutningsgrunnlag for myndighetene, et informasjonsgrunnlag i rettslige prosesser, eller et grunnlag for interesseorganisasjoner som ønsker å påvirke sine rammebetingelser. Vi forstår problemstillingene som oppstår i skjæringspunktet mellom marked og politikk.

Oslo Economics er et samfunnsøkonomisk rådgivningsmiljø med erfarne konsulenter med bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Vi tilbyr innsikt og analyse basert på bransjeerfaring, sterk fagkompetanse og et omfattende nettverk av samarbeidspartnere.

Næringsanalyser

Oslo Economics tilbyr næringsøkonomiske analyser. Vi utfører analyser av konkurransevnen til både enkelt næringer og næringsregioner, ringvirkningsanalyser, evaluering av næringspolitiske virkemidler, samfunnsøkonomiske analyser av næringspolitiske tiltak og kvalitetssikring av offentlige investeringsprosjekter.

Oslo Economics tilbyr innsikt og analyse basert på bransjeerfaring, sterk fagkompetanse og et omfattende nettverk av samarbeidspartnere.

IT-konsulentvirksomhet/2018-1

Oslo Economics, 29.01.2018

Kontaktperson:

Asbjørn Englund / Partner

aen@osloeconomics.no, Tel. +47 913 18 802

Innhold

Sammendrag og konklusjoner	4
1. Innledning	5
2. Oversikt over bransjen	6
2.1 Antall selskaper fordelt på næringskode og organisasjonsform	6
2.2 Omsetning, sysselsetting og lønnsomhet i bransjen	7
2.3 De største selskapene i bransjen	10
2.4 De største oppkjøpene i bransjen	10
3. De åtte store selskapene innenfor IT-konsulentvirksomhet	11
3.1 Presentasjon av selskapene	11
3.2 Omsetning, sysselsetting og lønnsomhet i selskapene	12
3.3 Nærmere om oppkjøpsvirksomheten til selskapene	15
4. Referanser	20

Sammendrag og konklusjoner

Oslo Economics har på oppdrag fra Teknisk Ukeblad gjort en deskriptiv analyse av IT-konsulentbransjen. Vi har kartlagt utvikling i selskapsstruktur og viktige nøkkeltall for bransjen som helhet samt for de største selskapene. For de største selskapene har vi også gjort en kartlegging av oppkjøpsvirksomhet de siste ti årene. Kartleggingen er basert på offentlig tilgjengelig statistikk og regnskapstall fra 2006 til 2016¹.

Dersom vi ser bort fra enkeltmannsforetak er det i dag mer enn 10 000 aktive foretak innenfor næringsgruppen Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi². I tillegg har Statistisk sentralbyrå registrert om lag 6 000 foretak som i dag er inaktive eller slettet. Halvparten av disse foretakene er registrert som Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi, mens resten hovedsakelig er registrert som Programmeringstjenester³. Antall aktive foretak har økt fra 2007 til i dag.

IT-konsulentbransjen hadde i 2016 en total omsetning på om lag 90 mrd. kroner og sysselsatte 43 000 personer. Dette var etter å ha opplevd betydelig vekst i løpet av de siste ti årene. Fra 2006 til 2016 var gjennomsnittlig årlig realvekst i både omsetning og totale lønnskostnader 6 prosent. Bransjen hadde en økning i totalt driftsresultat gjennom perioden, og gjennomsnittlig driftsmargin var de fleste år rundt 5 prosent.

Åtte selskaper hadde i 2016 en total omsetning på over 1,4 mrd. kroner. Disse var Atea AS, Evry Norge AS, Accenture AS, Sopra Steria AS, International Business Machines AS (IBM), Tieto Norway AS, Crayon AS og Capgemini Norge AS. Utviklingen i omsetning, sysselsetting og lønnsomhet varierer mellom de største selskapene. De fleste har hatt en økning både i omsetning og antall årsverk, men økningen spenner fra noen få til flere hundre prosent. Lønnsomheten målt i omsetning per årsverk synes å være nokså stabil for de fleste selskapene, mens driftsmarginen varierer veldig.

En del av veksten i de åtte største selskapene kan tilskrives deres oppkjøpsvirksomhet de siste årene. Dette gjelder særlig Atea, Evry og Crayon som er selskapene som har hatt den mest omfattende oppkjøpsvirksomheten.

¹ 2016 var siste tilgjengelige regnskapsår da rapporten ble ferdigstilt-. Ved kartlegging av oppkjøp har vi sett på hendelser frem til desember 2017.

² NACE 62.0 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi består av undergruppene Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi, Programmeringstjenester, Forvaltning og drift av IT-systemer og Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi.0020ved

³ Også undergruppen Programmeringstjenester dekker hovedsakelig konsulentvirksomhet: «Programutvikling, -endring, -test og -support med henblikk på å oppfylle en bestemt kundes behov: kundespesifisert programvare».

1. Innledning

Oslo Economics har på oppdrag fra Teknisk Ukeblad gjennomført en kartlegging av utviklingen i viktige nøkkeltall og selskapsstruktur i bransjen for IT-konsulentvirksomhet, med særlig fokus på oppkjøpsvirksomheten til de største selskapene. Rapporten omhandler selskapene som er eller har vært registrert i næringsundergruppene *Programmeringstjenester, Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi, Forvaltning og drift av IT-systemer og Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi* i henhold til SSBs standard for næringsgruppering⁴. Rapporten er ment som et faktagrunnlag for Teknisk Ukeblad.

Rapporten gir en generell oversikt over utviklingen i omsetning, lønnsomhet og selskapsstruktur i bransjen de seneste årene. Det gis videre en beskrivelse av de store selskapene innenfor bransjen og utviklingen i viktige nøkkeltall for disse. Selskapene vi har sett nærmere på er Atea AS, Evry Norge AS, International Business Machines AS (IBM), Accenture AS, Sopra Steria AS, Tieto Norway AS, Crayon AS og Capgemini Norge AS. Basert på en gjennomgang av kunngjorte fusjoner og oppkjøp gir vi en samlet oversikt over selskaperens oppkjøpsvirksomhet fra 2006 og frem til i dag.

All informasjon er hentet fra offentlig tilgjengelige kilder. Viktige kilder har vært Proff Forvalt, Brønnøysundregistrene og strukturstatistikk for næringen fra SSB. Videre har vi benyttet informasjon fra selskaperens nettsider, årsberetninger og -rapporter.

Regnskapsinformasjon er innhentet for perioden 2006-2016. Informasjon om fusjoner og oppkjøp er innhentet fra 2006 og frem til desember 2017 og er i stor grad basert på kunngjøringer i Brønnøysundregistrene. Vi har ikke sett på eventuelle enkeltmannsforetak som er innfusjonert i de store selskapene, da det ikke finnes offentlig tilgjengelige kunngjøringer om dette. Alle data er innhentet i oktober, november og desember 2017.

⁴ Det er en utfordring å skille ut foretak som driver IT-konsulentvirksomhet på en fullgod måte. Næringsundergruppen Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi kan tilsynelatende se ut til å dekke alle relevante foretak, men gruppene Programmeringstjenester og Forvaltning og drift av IT-tjenester inneholder relevante IT-konsulentforetak. Eksempelvis er Evry Norge AS registrert under sistnevnte kategori. Vi har derfor valgt å inkludere alle fire undergrupper, selv om dette nødvendigvis medfører at vi også inkluderer noe annen virksomhet.

2. Oversikt over bransjen

I dette kapittelet gir vi en generell oversikt over IT-konsulentvirksomhet i Norge, samt utvikling i omsetning og lønnsomhet for bransjen totalt sett. Vi gjør også en overordnet kartlegging av store transaksjoner som har foregått de seneste årene.

2.1 Antall selskaper fordelt på næringskode og organisasjonsform

Med IT-konsulentvirksomhet mener vi tjenester tilknyttet informasjonsteknologi som rettes mot kunder, altså ekstern konsulentvirksomhet. Denne virksomheten fanges opp av næringskodene Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi, Programmeringstjenester, Forvaltning og drift av IT-systemer og Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi. Tabell 1 gir en oversikt over alle aktive og inaktive foretak som er registrert, eller noen gang har vært registrert, innenfor hver av disse fire næringsundergruppene.

Tabell 1 Selskaper som tilbyr IT-tjenester fordelt på næringskode

Næringskode (våre benevelser i parentes)	Antall
Totalt antall aktive foretak	29 951
Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi (IT-konsulenter)	15 016
Programmeringstjenester (Programmering)	13 339
Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi (Andre tjenester)	1 265
Forvaltning og drift av IT-systemer (Forvaltning og drift)	331
Totalt antall inaktive/slettede foretak	13 748
Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi (IT-konsulenter)	7 078
Programmeringstjenester (Programmering)	5 863
Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi (Andre tjenester)	670
Forvaltning og drift av IT-systemer (Forvaltning og drift)	142

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

Det fremgår av tabellen at av de omtrent 42 500 selskapene som har vært registrert i Norge, er 70 prosent fortsatt aktive. Halvparten av foretakene er registrert under Konsulenttjenester tilknyttet informasjonsteknologi, mens resten i hovedsak tilbyr programmeringstjenester. Fordi denne kategorien defineres som «Programutvikling, -endring, -test og -support med henblikk på å oppfylle en bestemt kundes behov: kundespesifisert programvare» er det naturlig at programmeringsselskapene defineres som IT-konsulentforetak. Vi har valgt å også inkludere selskaper som driver Andre tjenester tilknyttet informasjonsteknologi og Forvaltning og drift av IT-systemer i vår bransjeavgrensning⁵.

Tabell 2 gir en oversikt over antall aktive og inaktive IT-konsulentforetak fordelt på organisasjonsform.

Tabell 2. Selskaper innenfor IT-konsulentvirksomhet fordelt på organisasjonstyper

Selskapsform	Antall
Totalt antall aktive foretak	29 951
Enkeltmannsforetak (ENK)	19 558
Ikke enkeltmannsforetak, herunder	10 393
Aksjeselskap (AS)	8 300
Norskregistrert utenlandsk foretak (NUF)	1 097
Annet	996
Totalt antall inaktive/slettede foretak	13 748
Enkeltmannsforetak (ENK)	7 453
Ikke enkeltmannsforetak	6 295

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics

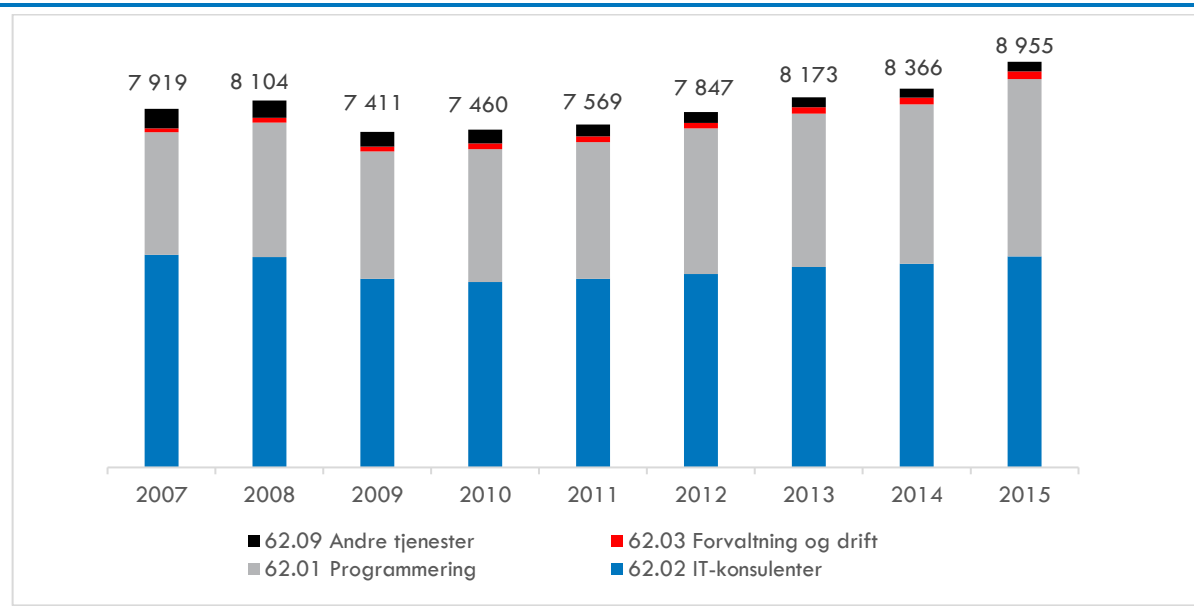
⁵ I den grad disse to næringskodene fanger opp annet enn IT-konsulentvirksomhet vil dette ha liten betydning for de samlede bransjetallene fordi de samlet utgjør om lag 5 prosent av bransjen slik vi har definert den.

Totalt er det registrert i underkant av 30 000 aktive foretak innenfor bransjen. To tredeler av disse er enkeltmannsforetak. Av de omlag 13 700 foretakene som nå er inaktive eller slettet, har i overkant av halvparten vært enkeltmannsforetak.

I den videre analysen inkluderes alle foretak som ikke er enkeltmannsforetak⁶, både aktive og inaktive. Vi har ekskludert enkelte norskeide avdelinger av utenlandske foretak (NUF) der regnskapstallene ser ut til å omfatte inntekter utenfor Norge. Analysen er basert på data fra i underkant av 17 000 foretak.

Figur 2-1 viser utviklingen i antall foretak (ikke enkeltmannsforetak) fra 2007 til 2015, basert på tall fra SSBs statistikk over næringslivstjenester. Merk at disse tallene omfatter færre selskaper enn Tabell 1 og Tabell 2 over. En mulig årsak til dette kan være at SSB kun inkluderer selskaper som har hatt registrert virksomhet i Norge gjeldende år.

Figur 2-1. Antall foretak 2007-2015 fordelt på næringskode, ikke enkeltmannsforetak

Kilde: SSBs statistikk om næringslivstjenester (2017). Merk at totalt antall foretak ifølge SSBs statistikk er lavere enn antallet som fremkommer av Tabell 1 og Tabell 2. En mulig årsak til dette kan være at SSB kun inkluderer selskaper som har hatt registrert virksomhet i Norge gjeldende år.

Med unntak av en liten nedgang i 2009 har antall foretak økt gjennom hele perioden, fra ca. 8 000 i 2007 til ca. 9 000 i 2015. Nedgangen i 2009 skyldes hovedsakelig reduksjon i antall IT-konsulentforetak, mens økningen i årene etterpå hovedsakelig skyldes økning i antall programmeringsforetak.

2.2 Omsetning, sysselsetting og lønnsomhet i bransjen

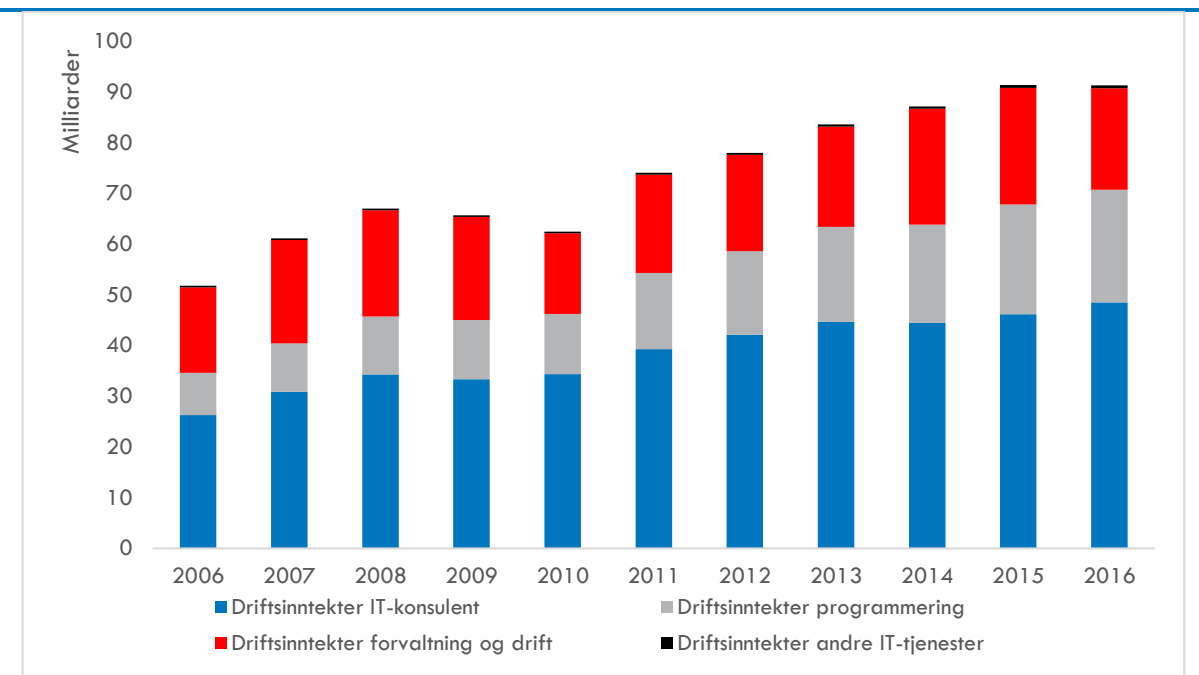
I det videre ser vi nærmere på utviklingen i total omsetning, sysselsetting og lønnsomhet for alle selskaper innenfor IT-konsulentvirksomhet. Tallene inkluderer ikke enkeltmannsforetak. Tallene er basert på selskapsregnskap⁷, og er oppgitt i 2016-kr.

Figur 2-2 viser utvikling i totale driftsinntekter for alle foretak fordelt på næringskode. Da selskapene har omsetning som følge av at de handler med hverandre er de aggregerte tallene bruttostørrelser. I tillegg vil det være feilkilder i omsetningstallene som følge av utfordringer i avgrensingen. De gir allikevel en illustrasjon på bransjens størrelse og utvikling.

⁶ For enkeltmannsforetak er det svært begrenset med offentlig tilgjengelig informasjon. Disse foretakene er ikke pliktige til å innrapportere regnskap eller kunngjøringer om oppkjøp/fusjoner eller rapporteringspliktige avtaler mellom aksjonærer.

⁷ For de aller fleste aktuelle foretak eksisterer ikke konsernregnskap. Et viktig unntak er International Business Machines AS (IBM).

Figur 2-2. Total omsetning alle foretak (milliarder 2016-kr)

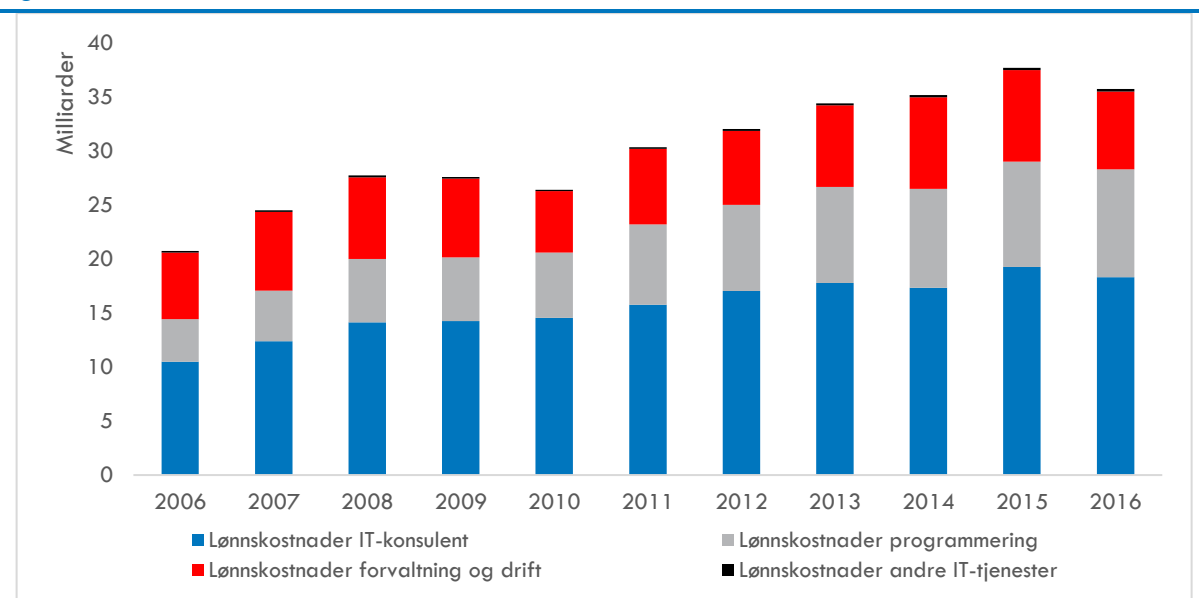

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Tallene er omregnet til 2016-kroner med KPI (SSB, 2017)

Bransjens realomsetning har økt fra om lag 50 mrd. kroner i 2006 til i overkant av 90 mrd. kr i 2016. Dette tilsvarer en samlet vekst på 76 prosent. Med unntak av 2009-2010 har det vært en positiv utvikling i omsetning. Veksten har vært størst for programmeringsforetak.

Figur 2-3 viser utvikling i lønnskostnader fordelt på næringskode.

Figur 2-3. Lønnskostnader alle foretak (milliarder 2016-kr)

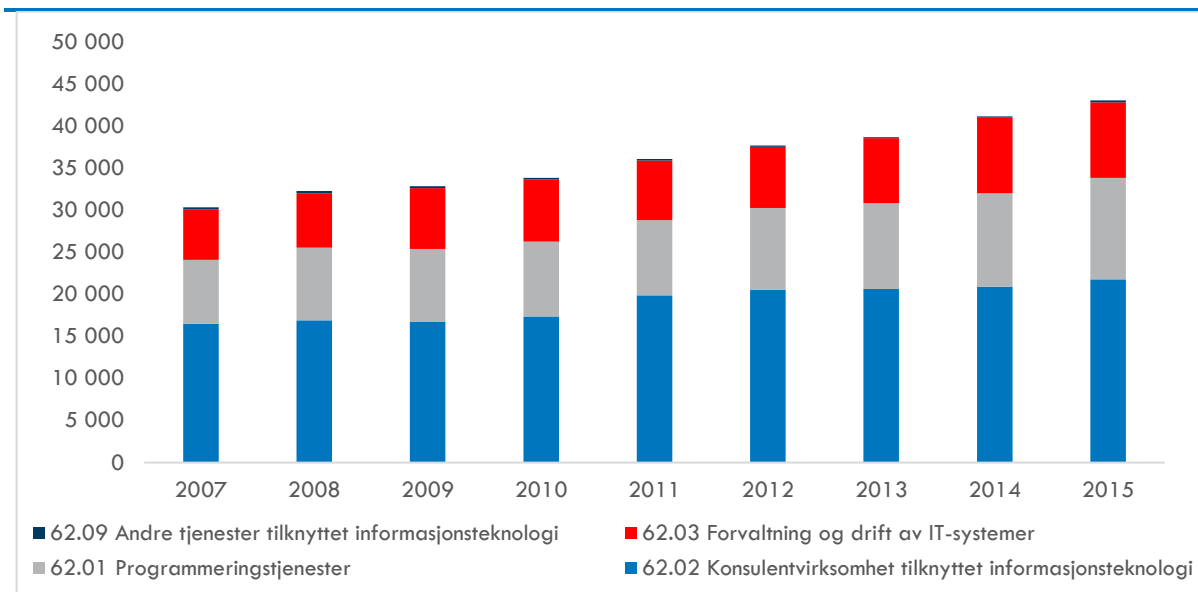

Kilde: Proff Forvalt (2017), SSB (2017) og Oslo Economics. Tallene er diskontert til 2016-kroner med KPI (SSB, 2017)

Samlede lønnskostnader i bransjen har økt fra 21 mrd. kr i 2006 til 36 mrd. kr i 2016. Dette tilsvarer en samlet vekst på 71 prosent. Med unntak av 2009-2010 og 2016 har utviklingen vært positiv. Gjennomsnittlig realvekst i lønnskostnader er, i likhet med gjennomsnittlig omsetningsvekst, 6 prosent. Veksten har vært størst for programmeringsforetak.

Figur 2-4 viser utviklingen i antall sysselsatte innenfor bransjen basert på tall fra SSBs statistikk over næringslivstjenester, fordelt på næringsundergruppe. Statistikken er kun tilgjengelig for årene 2007-2015.

Figur 2-4. Antall sysselsatte i IT-bransjen, fordelt på næringsundergruppe

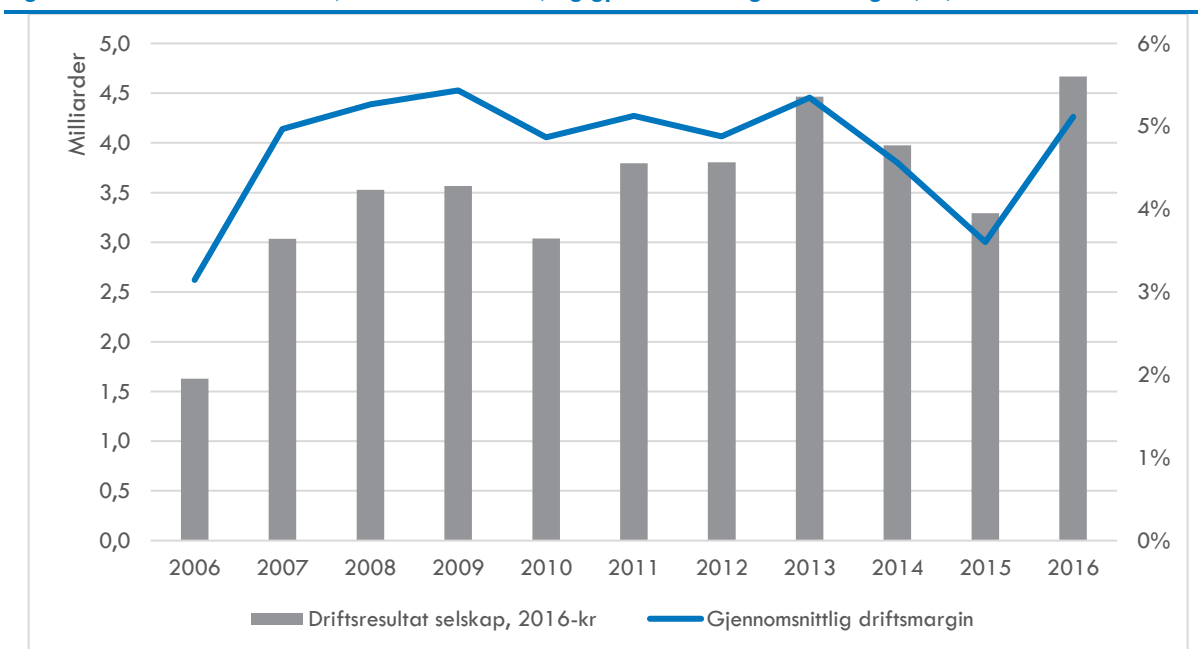

Kilde: SSBs statistikk om næringslivstjenester (2017)

Totalt økte sysselsettingen fra 30 000 i 2007 til 43 000 i 2015. Det tilsvarer en vekst på noe over 40 prosent. Veksten i antall sysselsatte kan dermed forklare mer enn halvparten av veksten i lønnskostnader (totalt 71 prosent). Veksten var størst for programmeringstjenester (59 %) og lavest for andre IT-tjenester (-22 prosent).

Figur 2-5 viser to ulike lønnsomhetsmål – totalt driftsresultat i bransjen og totalt driftsresultat som andel av total omsetning for bransjen (gjennomsnittlig driftsmargin).

Figur 2-5. Totalt driftsresultat (milliarder 2016-kr) og gjennomsnittlig driftsmargin (%)

Kilde: Proff Forvalt (2017), SSB (2017) og Oslo Economics. Tallene er diskontert til 2016-kroner med KPI (SSB, 2017)

Figuren viser at det totalt sett har vært en reell økning i driftsresultat i perioden, fra 1,6 mrd. kr i 2006 til 4,7 mrd. kr i 2016. Veksten ble avbrutt av reduksjon i 2010 og 2014-2015. Resultat som andel av omsetning har fluktuert mellom 2,5 og 5,5 prosent.

2.3 De største selskapene i bransjen

Tabell 3 gir en oversikt over konsernene og selskapene med størst omsetning i 2016. Tabellen viser rangeringen av selskap basert på omsetning i selskapsregnskap. Vi har valgt å se bort fra konsernregnskap, da disse ikke er tilgjengelige for de fleste av selskapene.⁸

Tabell 3. Driftsinntekter i 2015 for de ti største selskapene, selskapsregnskap (MNOK)

Rangering	Org.form	Næringsundergruppe	Selskapsregnskap	
1	Atea AS	AS	IT-konsulent	7 435
2	Evry Norge AS	AS	Forvaltning og drift	7 405
3	Nets Branch Norway*	NUF	Forvaltning og drift	2 742
4	Accenture AS	AS	IT-konsulent	2 097
5	Sopra Steria AS	AS	IT-konsulent	1 733
6	International Business Machines (IBM)	AS	IT-konsulent	1 731
7	Tieto Norway AS	AS	IT-konsulent	1 624
8	Crayon AS	AS	IT-konsulent	1 434
9	Capgemini Norge AS	AS	IT-konsulent	1 418
10	IBM Services AS*	AS	IT-konsulent	1 358
	Totalt			28 977
	Totalt eks. Nets og IBM Services			24 877

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. *Nets Branch Norway driver ikke ekstern konsulentvirksomhet, og IBM Services er datterselskap av IBM. Disse er derfor tatt ut.

De ti største foretakene omsatte i 2016 for 29 mrd. De to største, Atea AS og Evry Norge AS, står for halvparten av dette. Alle selskapene på listen har en omsetning på mer enn 1,3 mrd. kr. Nets Branch Norway og IBM Services inkluderes ikke i den videre analysen, fordi førstnevnte ikke driver ekstern konsulentvirksomhet og sistnevnte eies av IBM. Total omsetning for de åtte største foretakene er i underkant av 25 mrd. kr.

2.4 De største oppkjøpene i bransjen

På samme måte som det er mange etableringer i bransjen, er det også en rekke foretak som er avviklet de seneste årene. Som beskrevet innledningsvis, og som det fremgår av Tabell 2, er om lag en tredjedel av selskapene som er noen gang etablert, inaktive eller slettet i dag.

Vi har undersøkt hva som skjedde med de 196 største slettede foretakene innenfor bransjen.⁹ Dette omfatter alle slettede foretak som har hatt en årlig omsetning over 20 millioner kroner i minimum ett år mellom 2006-2016¹⁰.

Av de 196 slettede foretakene gikk 11 prosent konkurs og 15 prosent ble frivillig eller tvangsmessig avviklet. Videre ble 40 prosent av selskapene kjøpt opp eller innfusjonert i selskaper innenfor samme konsern eller av egen ledelse eller egne ansatte, forklart i figuren som interne fusjoner/omstruktureringer. De resterende 32 prosent av selskapene ble kjøpt opp /fusjonert med andre selskaper.

Av de 141 selskapene som ble slettet etter enten intern eller ekstern fusjon ble 49 fusjonert inn i de åtte store IT-konsulentselskapene. Av de 49 ble 39 selskaper ble kjøpt opp/fusjonert inn, mens resten var interne fusjoner eller omstruktureringer. Atea var overtakende selskap i 15 av fusjonene, mens Evry og Crayon overtok hhv. 10 og 8 selskaper. De øvrige selskapene var overtakende selskap i et fåtalls eller ingen transaksjoner.

Når vi i det videre omtaler oppkjøpsvirksomhet, inkluderer vi alle transaksjoner der overdratt selskap i ettertid slettes som følge av fusjon. Dette vil antakelig også inkludere enkelte større fusjoner som ikke er oppkjøp.

⁸ Av de største selskapene er konsernregnskap kun aktuelt for IBM. Deres datterselskap IBM Services har betydelige inntekter innenfor IT-konsulentvirksomhet, som det fremgår av listen under. I den videre analysen benytter vi imidlertid selskapstall også for IBM, for å sikre at regnskapene er så sammenlignbare som mulig.

⁹ Gjennomgangen av årsaken til avvikling og overtakende selskap ved oppkjøp/innfusjoner er basert på kunngjøringer i Brønnøysundregistrene samt informasjon fra nettsidene til de ulike virksomhetene.

¹⁰ Her har vi tatt utgangspunkt i nominelle inntekter.

3. De åtte store selskapene innenfor IT-konsulentvirksomhet

I dette kapittelet gis først en kort presentasjon av de åtte største selskapene innenfor IT-konsulentvirksomhet. Videre ser vi nærmere på utvikling i omsetning, sysselsetting og lønnsomhet for selskapene. Til slutt beskriver vi oppkjøpsvirksomheten til de åtte selskapene fra 2006 og frem til i dag.

3.1 Presentasjon av selskapene

I boksene nedenfor gis nøkkelinformasjon om de åtte største IT- konsulentselskapene.

Atea AS

Tredje største leverandør av IT-infrastruktur i Europa.

Etablert som Merkantildata i 1968, vokste via oppkjøp og funksjoner til Ementor (2003) og senere Atea AS (2009).

Eies av Atea ASA

Notert på Oslo Børs

6800 medarbeidere totalt, av dem 1650 i Norge

To norske datterselskap registrert i 2016

Kilde: Atea (2017) og Proff Forvalt (2017)

Evry Norge AS

Norges største IT-selskap og leverandør av drift, løsninger, konsulent tjenester og rådgivning

EDB ErgoGroup ASA etablert i 2010 gjennom sammenslåing av EDB Business Partner (1995) og ErgoGroup (røtter fra 1972). Endret navn til Evry i 2012.

Eies av Evry ASA

Notert på Oslo Børs

8500 ansatte fordelt på 9 land, av dem 3000 i Norge

Syv norske datterselskaper registrert i 2016

Kilde: Evry (2017) og Proff Forvalt (2017)

International Business Machines AS (IBM)

Leverer analyser av store datamengder, nettskytjenester og sosiale og mobile tjenester.

AS Hollerith ble etablert i 1935, og skiftet navn til IBM Norge etter andre verdenskrig.

Eies av IBM International Group B.V

Notert på New York Børs

IBM har 430 000 ansatte i 170 land, av dem 500 i Norge

To norske datterselskaper registrert i 2016.

Kilde: International Business Machines (2017) og Proff Forvalt (2017)

Accenture AS

Globalt konsulentselskap innen strategi, rådgivning, digitalisering, teknologi og outsourcing.

Startet som konsulentavdeling i 1953, i Arthur Andersen LLP (fra 1913). Brøt ut i 1989 som Andersen consulting. Endret navn til Accenture i 2001.

Eies av Accenture International S.A.R.L

Notert på New York Børs

Totalt 425 000 ansatte i 120 land, 1000 i Norge

Ingen norske datterselskaper registrert i 2016

Kilde: Accenture AS (2017), Proff Forvalt (2017)

Sopra Steria AS

Tilbyr strategiutvikling, IT-rådgivning, infrastruktur- og systemutvikling, digitale løsninger og drift

Etablert i 2015 etter sammenslåing av franske Sopra (røtter) og Steria (grunnlagt i 1969).

Eies av Sopra Steria Group S.A.

Børsnotert i Paris

40 000 medarbeidere i 20 land, 1300 i Norge

Ett norsk datterselskap registrert i 2016

Kilde: Sopra Steria AS (2017), Proff Forvalt (2017)

Tieto Norway

Leverandør av programvare og tjenester.

Etablert som Tietotehdas Oy (1968). Vokste gjennom oppkjøp, fusjoner og allianser til TT Tieto og senere Tieto, deretter TietoEnator.

Eies av Tieto OYJ,

Børsnotert i Helsinki og Stockholm, hovedkontor i Finland

14 000 medarbeidere i 20 land, 600 i Norge

Ingen norske datterselskaper registrert i 2016

Kilde: Tieto (2017)

Crayon AS

Leverandør av programvare og tjenester.

Eies av Crayon Group AS

Børsnotert i Oslo, (november 2017), hovedkontor i Oslo

1000 ansatte i flere land, av dem 800 i Norge

Ingen norske datterselskaper registrert i 2016

Kilde: Crayon (2017), Proff Forvalt (2017)

Capgemini AS

Fransk IT-konsulentselskap som tilbyr consulting-, IT- og outsourcingtjenester

Etablert som IT-tjenesteforetaket Segeti i 1967

Børsnotert i Paris, hovedkontor i Paris

Mer enn 190 000 ansatte i 40 land, 650 i Norge

Ingen norske datterselskaper registrert i 2016

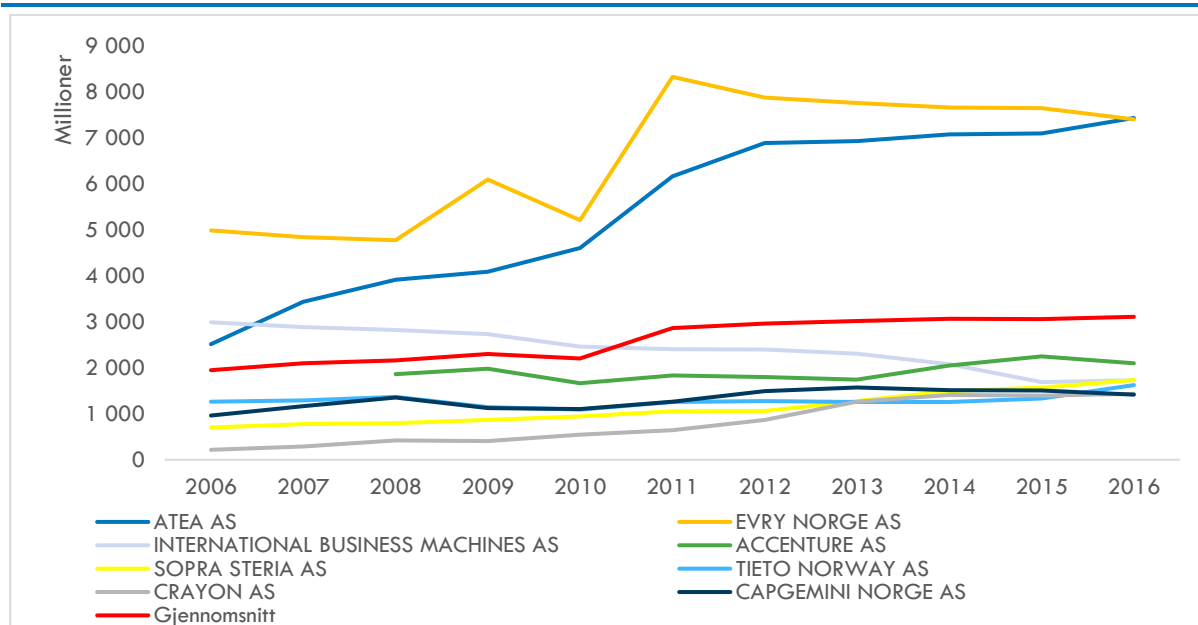
Kilde: Capgemini (2017)

3.2 Omsetning, sysselsetting og lønnsomhet i selskapene

I det videre ser vi på utviklingen i omsetning, sysselsetting og lønnsomhet for de åtte selskapene. Alle analyser av regnskapstall er basert på selskapsregnskaper.¹¹

Figur 3-1 viser utviklingen i omsetning for de største selskapene i perioden 2006-2016. Alle tall er oppgitt i 2016-kr.

Figur 3-1. Driftsinntekter i de åtte største selskapene 2006-2016 (millioner 2016-kr)

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Tallene er omregnet til 2015-kroner med KPI (SSB, 2017).

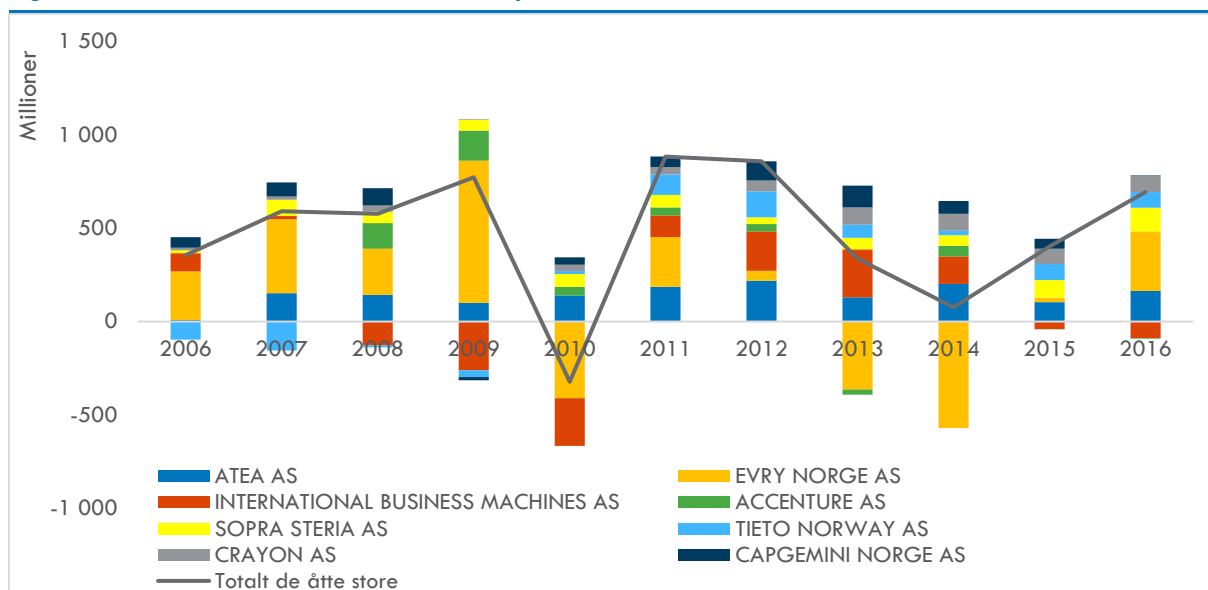
Vi ser at Atea og Evry har høyere omsetning enn de øvrige selskapene, og at Atea gjennom perioden har utlignet Evrys høyere omsetning i 2006. IBMs omsetning har falt hvert år, mens øvrige selskaper har opplevd vekst i omsetning. Totalt økte omsetningen for alle åtte selskaper fra 13,6 til 24,9 mrd. kr. Dette tilsvarer en økning på 82 prosent.

Crayon har mer enn seksdoblet omsetningen, mens Atea har tredoblet og Sopra Steria har mer enn doblet sin omsetning. Evry, Capgemini, Tieto og Accenture har vokst med mellom 13 og 49 prosent. Rangert etter omsetning har Atea og Sopra Steria hoppet opp på listen, mens IBM og Capgemini har falt.

Figur 3-2 viser utviklingen i selskapenes reelle driftsresultat i årene 2006-2016. De stablede søylene viser resultat for hvert selskap fra år til år, mens den grå kurven viser totalt driftsresultat for alle åtte selskapene.

¹¹ Dette vil særlig påvirke tallene som fremstilles for IBM som har relativt stor omsetning i sitt datterselskap IBM Services.

Figur 3-2. Driftsresultat i de åtte største selskapene (millioner 2016-kr)

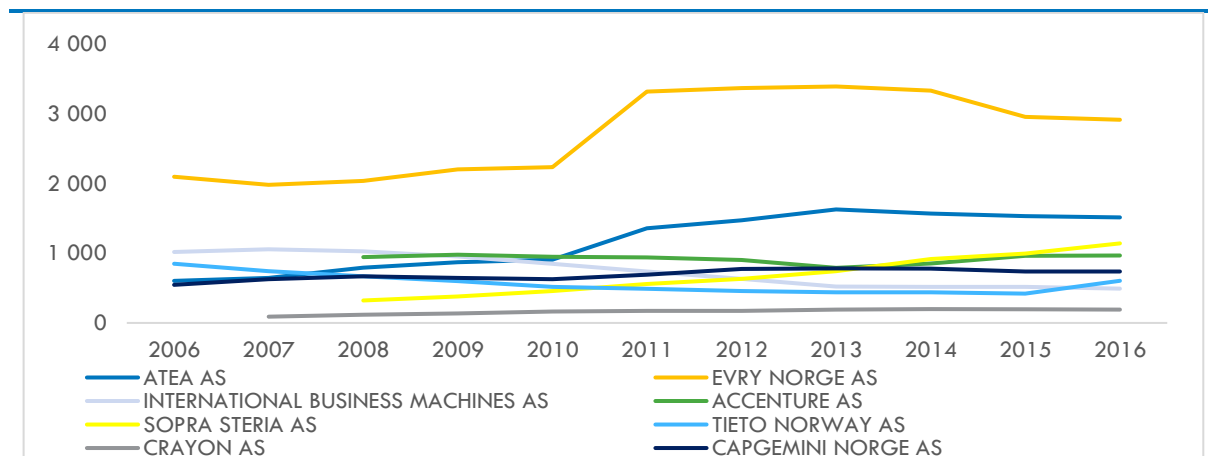
Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Tallene er omregnet til 2016-kroner med KPI (SSB, 2017).

Det fremgår av figuren at det er store variasjoner i driftsresultat fra selskap til selskap, og også i totalt driftsresultat. Det ser imidlertid ikke ut til at det har vært noen økning i totalt driftsresultat for de åtte selskapene. Dette er interessant å legge merke til, når vi vet at den samlede omsetningen for alle selskapene økte med 82 prosent.

Særlig IBM og Evrys resultater har variert fra år til år. De øvrige selskapene har i all hovedsak positive driftsresultater gjennom hele perioden. Mens Ateas driftsresultat er klart større enn de andre de fleste årene, er det Crayon som har den største veksten i resultat gjennom perioden. Accenture har redusert sitt driftsresultat.

Figur 3-3 viser utviklingen i antall årsverk hos de åtte største selskapene i perioden 2006 til 2016¹².

Figur 3-3. Antall årsverk i de åtte største selskapene

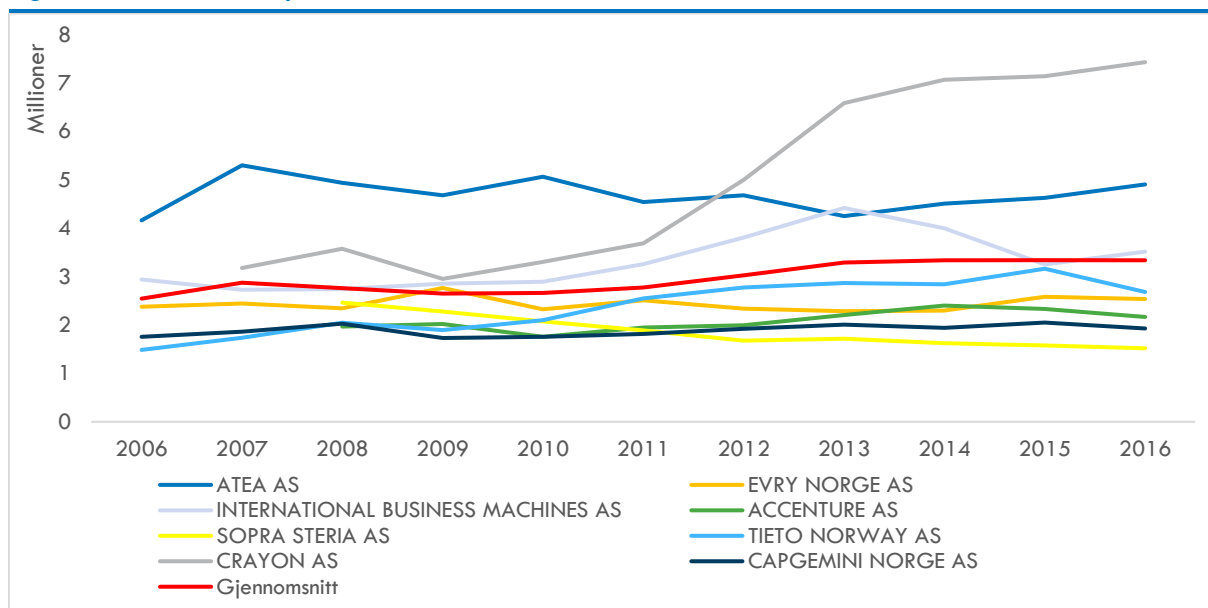
Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

Også utviklingen i antall årsverk varierer mellom selskapene. Sopra Steria, Atea og Crayon har alle mer enn doblet sin sysselsetting. IBM og Tieto Norway har redusert sin sysselsetting, mens Gaggemini og Evry har økt med i underkant av 40 prosent. Accentures sysselsetting har vært nokså lik gjennom hele perioden. Som følge av dette har Atea og Sopra Steria hoppet opp flere plasser målt i antall ansatte, mens IBM og Tieto har falt på listen. Øvrige selskaper har beholdt sin plassering eller hoppet én plass opp eller ned.

¹² I noen år er det for enkelte selskap kun tilgjengelig statistikk over antall sysselsatte og ikke antall årsverk. I slike tilfeller er antall årsverk beregnet basert på det gjennomsnittlige forholdet mellom antall sysselsatte og antall årsverk i de selskapene der begge er oppgitt.

Figur 3-4 viser utviklingen i driftsinntekter per årsverk for selskapene i perioden 2006-2016. Den røde kurven viser gjennomsnittlig utvikling.

Figur 3-4. Driftsinntekter per årsverk (millioner 2016-kr)

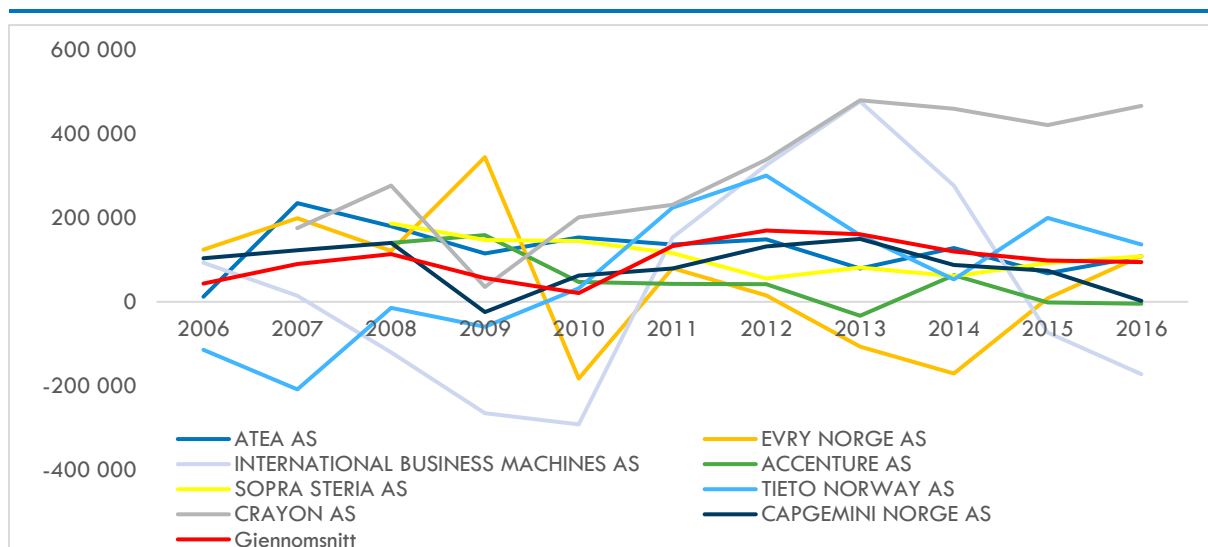

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Tallene er omregnet til 2015-kroner med KPI (SSB, 2017)

De fleste selskapene har økt den reelle omsetningen per årsverk gjennom perioden. Unntaket er Sopra Steria AS. Det var i 2016 Crayon AS som hadde høyest omsetning per årsverk, etter å ha mer enn doblet omsetning per årsverk gjennom perioden. Videre fulgte Atea AS, IBM, Tieto Norway og Evry, alle med en omsetning per årsverk på mer enn 2,5 mill. kroner. Rangeringen målt i omsetning per årsverk skiller seg derfor vesentlig fra rangeringen i total omsetning. Øvrige selskaper har økt omsetning per hode med mellom 7 og 22 prosent. I gjennomsnitt økte omsetning per årsverk fra 2,5 til 3,3 mill. kr.

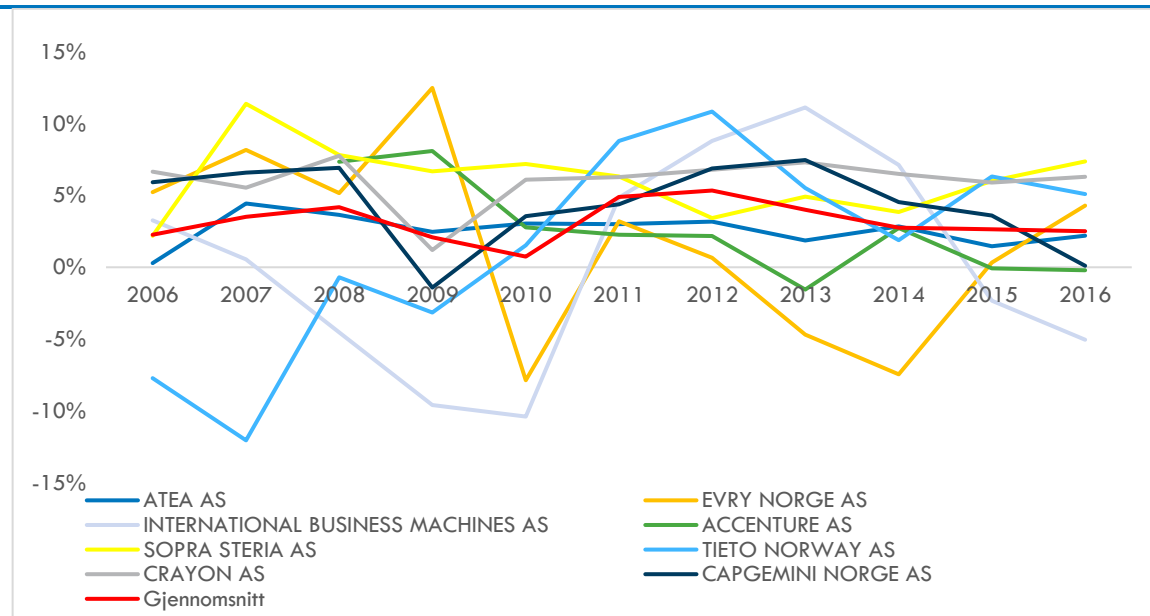
Figur 3-5 og Figur 3-6 viser to ulike mål på lønnsomhet hos de åtte største selskapene. Figur 3-5 viser utviklingen i driftsresultat per årsverk, mens Figur 3-6 viser driftsresultat som andel av omsetningen (driftsmargin). De røde kurvene viser gjennomsnittlig utvikling.

Figur 3-5. Driftsresultat per årsverk i de seks største selskapene (2016-kr)

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Tallene er omregnet til 2015-kroner med KPI (SSB, 2017)

Figur 3-6. Driftsmargin (%)

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Resultat av driften er utregnet på følgende måte: (Driftsresultat/Driftsinntekter) * 100

Gjennomsnittlig driftsresultat per årsverk ligger de fleste år mellom 20 000 og 170 000 kr. For de fleste selskaper har driftsresultat per årsverk totalt sett falt fra 2006 til 2016, men med kraftige svingninger underveis i perioden. Unntaket er Atea, Crayon og Tieto. Atea har økt sitt resultat per årsverk med nesten 800 prosent¹³. Crayons resultat per årsverk er mer enn tre ganger høyere enn Tieto Norway, som er neste på lista. Det fremgår at flere av selskapene hadde en topp i 2012-2013, men det er ellers vanskelig å se noe mønster i utviklingen. Særlig Evry og IBM har hatt store svingninger.

Figur 3-6 viser at det heller ikke er noen entydig utvikling i selskapenes driftsmargin gjennom perioden. Gjennomsnittlig driftsmargin varierer mellom 1 og 5 prosent. Crayon og Capgemini har gjennomgående hatt en driftsmargin som ligger høyere enn gjennomsnittet, med positiv og jevn driftsmargin mellom 4 og 8 prosent, med unntak av i 2009. Sopra Steria har også ligget i det øvre sjiktet med positiv driftsmargin hvert år, men med noe større variasjoner. Atea har gjennomgående ligget midt i feltet, med en positiv driftsmargin på mellom 1 og 4 prosent.

3.3 Nærmere om oppkjøpsvirksomheten til selskapene

I det videre vil vi gi en oversikt over oppkjøpsvirksomheten til de åtte største IT-konsulentvirksomhetene. Tallene inkluderer transaksjoner som er annonsert og/eller gjennomført fra 2006 og frem til og med desember 2017.

For å identifisere transaksjonene har vi i hovedsak basert oss på kunngjøringer i Brønnøysundregistrene for morselskapene og eventuelle eksisterende/avviklede datterselskaper i konsernene. Som supplement har vi benyttet informasjon fra selskapenes årsberetninger og nettsider.

Eventuelle innfusjoner/oppkjøp av enkeltmannsforetak er ikke inkludert, da det ikke finnes offentlige kunngjøringer om dette. Videre har vi ikke inkludert oppkjøp av utenlandske virksomheter, eller oppkjøp som er foretatt av utenlandske datterselskaper. Vi har også utelatt fusjoner med selskap innenfor egne konsern (omstruktureringer).¹⁴

I tillegg til at enkelte typer transaksjoner holdes utenfor tar vi også forbehold knyttet til om vi har kunnet identifisere alle «ordinære» oppkjøp/fusjoner som de åtte selskapene har gjennomført. Det kan eksempelvis være oppkjøp som ikke ennå er kunngjort eller som har skjedd gjennom datterselskaper som kun har eksistert i en kort periode. Oppsummeringen gir dermed et slags minimumsbilde av selskapenes oppkjøpsvirksomhet i perioden.

¹³ Merk at Atea har økt resultat per omsetning fra 2006 til 2016, men at resultatet har falt sammenlignet med 2007.

¹⁴ Det har i enkelte tilfeller vært krevende å finne ut av om en fusjon er intern eller ekstern. Dette gjelder særlig transaksjoner som Evry og Crayon har vært involvert i.

I tillegg til antall oppkjøp gir vi en oversikt over omsetning, driftsresultat og sysselsetting i de innfusjonerte selskapene. Vi har i den sammenheng benyttet tall fra siste normale årsregnskap i det overdratte selskapet før oppkjøpet/fusjonen. Vanligvis er dette tall fra året før transaksjonen kunngjøres. Dersom selskapet har hatt en unormal utvikling, som kan tyde på at inntekter/kostnader/sysselsatte allerede er i ferd med å overføres til/fra det overtakende selskapet, har vi benyttet tall fra tidligere regnskaper. Det vil derfor også være noe usikkerhet knyttet til tallene for omsetning, driftsresultat og sysselsetting i overdratte virksomheter. Likevel vil det gi et bilde av størrelsen og betydningen av de selskapene som er kjøpt opp.

3.3.1 Atea AS

Tabell 4 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Atea AS er overtakende selskap.

Tabell 4. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2014	1	36,8	5,9	14
2012	4	375	19,4	155
2011	2	982	-41,9	474
2010	2	55,2	-8,5	25
2008	3	393	27,4	86
2007	1	344	6,1	101
2006	2	380	7,7	90
Totalt (nominelt)	15	2 566	16,8	925

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

Atea AS har hatt den største oppkjøpsvirksomheten av de åtte. Så langt vi har kunnet identifisere har konsernet til sammen kjøpt opp 15 virksomheter med totalt 925 årsverk, en samlet årlig omsetning på nesten 2,6 mrd. kroner og et samlet årlig driftsresultat på 16,8 mill. kroner. Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år.

Basert på disse tallene ser det ut til at den samlede sysselsettingsveksten i Atea i perioden (911 årsverk) har skjedd gjennom oppkjøp. Den oppkjøpte omsetningen utgjør omtrent halvparten av total økning i omsetning (4,9 mrd. 2016-kr). Atea ser dermed ut til å også ha hatt en sterk organisk omsetningsvekst i perioden.

3.3.2 Evry AS

Tabell 5 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Evry AS er overtakende selskap.

Tabell 5. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2017	1	26,3	-1,3	18
2016	2	53,5	5,2	36
2012	1	28	3,3	32
2008	1	1 626	119,8	415
2007	2	96	7,5	68
2006	3	587	9,3	337
Totalt (nominelt)	10	2 363	143	895

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Merk at omstrukturering og flere fusjoner i eierselskapene gjør det komplisert å identifisere hva som er interne og eksterne transaksjoner.

Evry AS har så langt vi har kunnet identifisere kjøpt opp 10 virksomheter med totalt 895 årsverk, med en samlet omsetning på 2,4 mrd. kroner og med et samlet driftsresultat på 143 mill. kroner.¹⁵ I tillegg har det vært en rekke større interne fusjoner/omstruktureringer som påvirker sysselsetting og resultat, særlig i 2014 og 2016.

Antall overdratte årsverk utgjør mer enn total sysselsettingsvekst i perioden (819 årsverk). Det er vanskelig å si noe om i hvilken grad omsetningsutviklingen skyldes overdratte selskaper, siden denne varierer så mye fra år til år, men det ser i alle fall ut til at oppkjøpet av IS Partner i 2008 forklarer omsetningsøkningen fra 2008 til 2009 (totalt 1,3 mrd. 2016-kr).

Når det gjelder det store hoppet i sysselsetting og omsetning fra 2010 til 2011, antar vi at dette hovedsakelig skyldes fusjonen mellom EDB og ErgoGroup i 2010.

3.3.3 International Business Machines AS (IBM)

Tabell 6 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der IBM er overtakende selskap.

Tabell 6. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2009	1	2,5	1,5	1
Totalt (nominelt)	1	2,5	1,5	48

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

IBM har så langt vi har kunnet identifisere kjøpt opp 1 virksomhet med totalt ett årsverk, en samlet omsetning på 2,5 mill. kr og et samlet driftsresultat på 1,5 mill. kroner.¹⁶ Oppkjøpsvirksomheten til IBM er altså betraktelig mindre enn den til Atea og Evry. Selskapet har heller ikke gjennomført noen erverv siden 2009.

Som vist tidligere (Figur 3-1) har IBM hatt en reduksjon i både årsverk og omsetning gjennom perioden, som har fortsatt også etter 2009.

3.3.4 Accenture AS

Tabell 7 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Accenture AS er overtakende selskap.

Tabell 7. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2016	2	61,2	11,8	36
Totalt (nominelt)	2	61,2	11,8	36

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

Accenture AS har så langt vi har kunnet identifisere kjøpt opp 2 virksomheter med totalt 36 årsverk, en samlet omsetning på 61 mill. kroner og et samlet driftsresultat på om lag 12 mill. kroner.¹⁷

Accenture har hatt en moderat omsetningsvekst fra 2008 til 2015 (21 prosent) som ikke kan forklares av oppkjøp. Regnskapstallene fra 2016 viser reduksjon i omsetning og en liten økning i antall sysselsatte fra 2015, men det kan være at oppkjøpene har resultert i vekst som først vil vise seg i 2017-tallene.

3.3.5 Sopra Steria

Sopra Steria har så langt vi har kunnet identifisere ikke hatt noen oppkjøp i perioden 2006-2016.

¹⁵ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

¹⁶ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

¹⁷ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

Selskapets vekst i både omsetning (147 prosent) og sysselsetting (254 prosent) ser dermed ut til å være organisk.

3.3.6 Tieto Norway

Tabell 8 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Tieto Norway er overtakende selskap.

Tabell 8. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2016	1	290,8	37,0	189
2008	1	26,7	23,8	3
Totalt (nominelt)	2	317,4	60,8	192

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

For Tieto Norway har vi identifisert 2 oppkjøp med totalt 192 årsverk, en samlet omsetning på mer enn 300 mill. kroner og et samlet driftsresultat på om lag 61 mill. kroner.¹⁸

Oppkjøpet i 2016 ser ut til å forklare økning i både omsetning (293 mill. kr) og sysselsetting (185 årsverk) samme år.

3.3.7 Crayon AS

Tabell 9 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Crayon AS er overtakende selskap.

Tabell 9. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2014	1	0,2	-7,2	3
2012	2	258	12	27
2011	1	10,4	2	10
2009	4	24	0,8	15
Totalt (nominelt)	8	293	5,5	55

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics. Merk at omstrukturering og flere fusjoner i eierselskapene gjør det komplisert å identifisere hva som er interne og eksterne transaksjoner.

For Crayon AS har vi identifisert erverv av åtte virksomheter med totalt 55 årsverk, en samlet omsetning på 293 mill. kroner og et samlet driftsresultat på 5,5 mill. kroner.¹⁹ I tillegg kommer flere interne fusjoner og omstruktureringer.

Crayon har hatt en sterk omsetningsvekst, fra 215 mill. 2016-kr i 2007 til 1,4 mrd. 2016-kr i 2016. Antall årsverk har økt med i overkant av 100. Tallene over viser at mer enn halvparten av sysselsettingsveksten og en fjerdedel av omsetningsveksten har skjedd gjennom oppkjøp og fusjoner. Crayon ser dermed ut til å ha hatt stor organisk omsetningsvekst i perioden.

3.3.8 Capgemini AS

Tabell 9 gir en oppsummering av oppkjøp/fusjoner vi har identifisert der Capgemini AS er overtakende selskap.

¹⁸ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

¹⁹ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

Tabell 10. Antall oppkjøp, og total omsetning (MNOK), totalt driftsresultat (MNOK) og totalt antall årsverk i overdratte selskap

År	Antall oppkjøp	Total omsetning	Totalt driftsresultat	Totalt antall årsverk
2011	1	3,1	-0,4	5
Totalt (nominelt)	1	3,1	-0,4	5

Kilde: Proff Forvalt (2017) og Oslo Economics.

Capgemini AS har så langt vi har kunnet identifisere kjøpt opp én virksomhet med totalt 5 årsverk, en samlet omsetning på 3 mill. kroner og et samlet driftsresultat på om lag -0,4 mill. kroner.²⁰ Dette innebærer at Capgeminis vekst i hovedsakelig har vært organisk.

3.3.9 Oppsummering – oppkjøpsvirksomheten til de åtte store selskapene

Atea og Evry, som er de to største IT-konsulentselskapene, er også de som har hatt størst oppkjøpsvirksomhet. Sysselsetningsveksten i begge selskapene ser ut til å være oppkjøpt. Mens Ateas sterke omsetningsvekst i perioden ser ut til å være 50-50 oppkjøpt og organisk vekst, er det pga. store svingninger og omstruktureringer vanskeligere å tyde betydningen av Evrys oppkjøp på total omsetningsvekst.

For Crayon, som har hatt en sterk vekst i perioden, utgjør oppkjøpene halvparten i total sysselsetting og ca. 25 prosent av omsetningsveksten. Tieto Norway hadde en minskende sysselsetting og relativt stabil omsetning fra 2006 til 2016, men gjennomførte et oppkjøp i 2016 som ser ut til å forklare hele økningen i både sysselsetting og omsetning fra 2015 til 2016. IBM, Accenture og Capgemini har hatt noen mindre oppkjøp som ikke ser ut til å ha noen større betydning for utvikling i verken omsetning eller sysselsetting. Sopra Steria har så vidt vi kjenner til ikke gjennomført noen oppkjøp i perioden.

²⁰ Tallene for omsetning og driftsresultat er en sum av nominelle størrelser for det enkelte år. Reell omsetning og resultat i de overdratte virksomhetene er dermed høyere.

4. Referanser

Accenture, 2017. *About Accenture*. [Internett]

Available at: <https://www.accenture.com/no-en/company>
[Funnet 24 10 2017].

Anon., u.d. [Internett].

Atea, 2017. *Om Atea*. [Internett]

Available at: <https://www.atea.no/om-atea/>
[Funnet 24 10 2017].

Capgemini, 2017. *Our Company*. [Internett]

Available at: <https://www.capgemini.com/no-no/our-company/>
[Funnet 24 10 2017].

Crayon, 2017. *Om oss*. [Internett]

Available at: <https://www.crayon.com/nb-NO/about-us/>
[Funnet 24 10 2017].

Evry, 2017. *Om Evry*. [Internett]

Available at: <https://www.evry.com/no/selskapet/om-oss2/om-evry/>
[Funnet 24 10 2017].

IBM Norge, 2017. *Om IBM*. [Internett]

Available at: https://www.ibm.com/ibm/no/no/?lnk=fab_nono
[Funnet 24 10 2017].

Proff, 2017. *Proff Forvalt - Utvidet firma- og regnskapsinformasjon*. [Internett]

Available at: <https://www.forvalt.no>
[Funnet 24 10 2017].

Sopra Steria, 2017. *Om Sopra Steria*. [Internett]

Available at: <https://www.soprasteria.no/om-sopra-steria>
[Funnet 24 10 2017].

SSB, 2017. *Tabell: 08045: Næring 62.0 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi. Informasjon og kommunikasjon. Hovedtall etter næring (SN2007), statistikkvariabel og år. Bedrifter 2007-2015..* Oslo: SSB.

SSB, 2017. *Tabell: 08981: Konsumprisindeks, historisk serie, etter måned (2015=100)*. Oslo: SSB.

Statistisk sentralbyrå, 2008. *Standard for næringsgruppering. Korrigert utgave.* , Oslo - Kongsvinger: SSB.

Tieto, 2017. *Om oss*. [Internett]

Available at: <https://www.tieto.no/om-tieto>
[Funnet 24 10 2017].

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

post@osloeconomics.no
Tel: +47 21 99 28 00
Fax: +47 96 63 00 90

Besøksadresse:
Dronning Mauds Gate 10
0250 Oslo

Postadresse:
Postboks 1540 Vika
0117 Oslo